

УДК 633.11:632.938

Судденко Ю.М.¹, кандидат с.-г. наук, науковий співробітник лабораторії селекції озимої пшениціСтригун О.О.², доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії ентомології та стійкості сільськогосподарських культур проти шкідників¹Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України²Інститут захисту рослин НААН України

E-mail: suddenko.j@gmail.com

ГРУПОВА СТІЙКІСТЬ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ПРОТИ ТРИПСА ПШЕНИЧНОГО ТА ЗЛАКОВИХ ПОПЕЛИЦЬ

Одними з найбільш поширених і шкідливих фітофагів пшениці м'якої озимої є трипс пшеничний (*Haplothrips tritici* Kurd.) та злакові попелиці (*Sitobion avenae* F., *Rhopalosiphum padi* L. та *Brachycolus noxius* Mordv.). Ротовий апарат у шкідників сисного типу. Тому висмоктуючи поживні речовини із рослин, вони впливають як на масу 1000 зерен, так і на якість. Окрім безпосередньої шкоди, комахи є переносниками вірусних хвороб. У роки масового розмноження попелиці знижують урожай пшениці озимої на 10–15%. За наявності на початку фази колосіння 20–30 трипсів на один колос втрачають врожаю сягають понад 14%. Живлення личинок на зернівках призводить до зниження врожайності зерна на 2–5%, за масового розмноження – до 14–24%.

Мета досліджень полягала в удосконаленні елементів системи захисту пшениці м'якої озимої від трипса пшеничного та злакових попелиць за рахунок більш широкого використання стійких сортів інтенсивного типу.

Експериментальні дослідження проводили в 2014–2016 рр. у розсаднику екологічного сорто-випробування Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН України (МІП імені В. М. Ремесла). Здійснено оцінку рівня стійкості 20 перспективних сортів пшениці м'якої озимої

миронівської селекції проти трипса пшеничного та злакових попелиць. Обліки чисельності популяції фітофагів проводили за загальноприйнятими та спеціальними методами у сільськогосподарській ентомології та захисті рослин.

Встановлено, що в середньому за три роки досліджень групову стійкість пшениці м'якої озимої проти трипса пшеничного та злакових попелиць проявили сорти 'Миронівська ранньостигла', 'Смуглянка', 'Монотип' та 'Оберіг Миронівський'. Середньостійкими за цим комплексом шкідників виявилися сорти 'Веста', 'Сніжана', 'Колос Миронівщини', 'Ювіляр Миронівський' та 'Горлиця миронівська'. Стійкими проти трипса пшеничного і середньостійкими проти попелиць були сорти 'Ремеслівна', 'Наталка' та 'Легенда Миронівська' і навпаки, стійкими проти попелиць та середньостійкими проти трипса – сорти 'Богдана', 'Достаток', 'Світанок Миронівський' та 'Мирлена'.

Отже, сорти селекції МІП імені В.М. Ремесла характеризуються достатньою стійкістю проти таких небезпечних шкідників, як трипс пшеничний та злакові попелиці. Впроваджуючи такі сорти у виробництво, можна досягти збільшення урожайності пшениці м'якої озимої без додаткових затрат.

УДК 633.853.74:631.6

Сябрук Т.А., молодший науковий співробітник

Коновалова В. М., доктор філософії, директор

Тищенко А.В., доктор с.-г. наук, завідувач лабораторії агротехнологій

Асканійська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту зрошувального землеробства НААН України

E-mail: tanyasabruk82@ukr.net

ВПЛИВ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕСИКАНТІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ НАСІННЯ КУНЖУТУ

Кунжут – одна з найбільш цінних культур, але мало поширена та мало вивчена науковцями України. Кунжут або сезам – стародавня культура рослина, яка приваблювала людину до сити високим вмістом олії в насінні (50–65%). Насіння кунжуту використовують для виготовлення різноманітних кондитерських виробів. Крім олії, в насінні кунжуту міститься близько 27% білка і 20% вуглеводів, залізо, фосфор, кальцій, вітамін Е, а також лінгам, який уповільнює процеси старіння.

Вирощування кунжуту є високорентабельним, але втрата насіння через нерівномірне досягання призводить до зниження рівня урожаю. Під час досягання коробочки нижчих рядів розта-

шування досягають раніше і починають розкриватися, тоді як верхня частина рослин стоїть ще зеленою. Великий вплив на досягання кунжуту мають погодні умови. Дощова та холодна погода наприкінці вегетації рослин кунжуту не сприяє одночасному розвитку та дозріванню насіння, та є основним чинником який призводить до підвищення вологості насіння, що погіршує його кондиційні властивості, знижує його якість, а отже і ціну, також негативно відображається на показниках урожайності. Застосування десикантів забезпечує рівномірне підсихання рослин та зменшує передзбиральні втрати насіння.

Мета науково-дослідної роботи встановити вплив застосування десикантів на урожайність